

JOHN GRISHAM

DE RAINMAKER

AL MEER DAN 20 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Rudy Baylor staat aan de vooravond van een carrière als advocaat. Maar helaas, het advocatenkantoor waar hij direct na zijn studie zou gaan werken, wordt overgenomen en alle employees komen op straat te staan. Rudy is zijn baan alweer kwijt.

Hij ziet zich gedwongen tot een vernederende gang langs alle mogelijke advocatenkantoren, als hij maar aan de slag kan. Ten einde raad brengt hij ten slotte zijn dagen door in poliklinieken en op eerstehulpstellen in de hoop een zaak voor zijn eigen miezerige kantoortje te pakken te krijgen. En dan blijkt een van die zaakjes een heuse Zaak te zijn. Rudy ziet kans een gigantische levensverzekeringsmaatschappij voor het gerecht te dagen, met een schadeclaim van maar liefst 10 miljoen dollar. Rudy Baylor, het groentje, ziet zich in de rechtszaal geplaatst tegenover een leger geslepen topadvocaten...

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

Van dezelfde auteur

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken,
volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina:
[Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

De rainmaker

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

The Rainmaker

© 1995 by John Grisham

Vertaling

Jan Smit

Omslagbeeld

© Helen Machin/Trevllion Images

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

ISBN 978 90 449 7416 4

NUR 332

Behoudens of krachtens de in de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voorzover het maken van reprografische veelevoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Bij het schrijven van dit boek heb ik op alle punten hulp gehad van Will Denton, een vooraanstaand advocaat en pleiter uit Gulfport in Mississippi. Vijfentwintig jaar lang zet Will zich al in voor de rechten van consumenten en gewone mensen. Zijn overwinningen in de rechtszaal zijn legendarisch, en toen ik zelf nog advocaat was, wilde ik worden zoals Will Denton. Hij heeft me zijn oude dossiers gegeven, mijn eindeloze vragen beantwoord en zelfs het hele manuscript gelezen.

Jimmy Harvey is een vriend en een goede arts uit Birmingham in Alabama. Hij heeft me zorgvuldig door het ondoordringbare labyrint van medische procedures geloodst. Het is aan hem te danken dat die delen van dit boek correct en leesbaar zijn.

Mijn dank.

Mijn besluit om advocaat te worden stond onherroepelijk vast toen ik beseftte dat mijn vader een gruwelijke hekel aan advocaten had. Ik was een jaar of dertien, een onhandig en verlegen jochie, gefrustreerd door het leven en doodsbang voor de puberteit. Omdat ik zo lastig was, had mijn vader besloten me naar een streng internaat te sturen. Hij was een ex-marinier, die vond dat jongens met de zweep moesten worden opgevoed. Ik was niet op mijn mondje gevallen en ik had de pest aan discipline. De enige oplossing die mijn vader kon bedenken was me de deur uit te schoppen. Het duurde jaren voordat ik hem vergaf.

Hij was industrieel constructeur en werkte zeventig uur per week voor een bedrijf dat onder meer ladders produceerde. Omdat ladders nu eenmaal gevaarlijke dingen zijn, werd de firma regelmatig aangeklaagd. Als ontwerper moest mijn vader dan komen opdraven om voor de rechtbank de degelijkheid van de ladders aan te tonen. Ik begrijp wel dat hij een hekel had aan advocaten, maar ik kreeg juist bewondering voor ze, omdat ze hem het leven zuur maakten. Als hij na een lange en frustrerende dag in de rechtszaal thuiskwam, greep hij meteen naar de fles. Geen begroeting, geen zoen, geen eten. Een uur lang zat hij dan te kankeren, sloeg vier martini's achterover en viel daarna in zijn oude fauteuil in slaap. Een van die procedures duurde maar liefst drie weken. Toen mijn vaders bedrijf ten slotte tot een aanzienlijke schadevergoeding werd veroordeeld, moest mijn moeder de dokter erbij halen en werd mijn vader naar het ziekenhuis gebracht, waar hij een maand nodig had om bij te komen. Het bedrijf ging uiteindelijk failliet, en natuurlijk was dat de schuld van de advocaten. Niet één keer gaf mijn vader toe dat slechte bedrijfsvoering er misschien ook iets mee te maken had.

Hij zocht troost in de drank en werd steeds depressiever. Jarenlang had hij geen vaste baan, tot mijn grote ergernis, omdat ik nu als ober moest werken en pizza's moest rondbrengen om mijn studie te kunnen bekostigen. De eerste vier jaar dat ik het huis uit was, heb ik misschien twee keer met mijn vader gesproken. De dag nadat ik mijn propedeuse had gehaald, kwam ik trots naar huis om het goede nieuws te vertellen. Later hoorde ik van mijn moeder dat hij een week in bed was gebleven.

Kort na mijn triomfantelijke bezoekje wilde hij een lamp in de bijkeuken verwisselen (ik zweer dat het de waarheid is), toen het trapje het begaf en hij op zijn hoofd viel. Hij kwam in een verpleeghuis terecht en lag een jaar in coma voordat iemand zo menselijk was de stekker eruit te trekken.

Een paar dagen na de begrafenis stelde ik voor de fabrikant van het trapje aansprakelijk te stellen, maar mijn moeder had daar geen zin in. Ik heb altijd vermoed dat hij dronken was toen hij viel. En omdat hij niets verdiende, had zijn leven volgens ons rechtssysteem weinig economische waarde.

Hij had wel een levensverzekering, die mijn moeder het geweldige bedrag van vijftigduizend dollar uitkeerde. Later hertrouwde ze. Weer met zo'n sukkel. Hij is een simpele kerel, mijn stiefvader – een gepensioneerde postbeambte uit Toledo. Het grootste deel van hun tijd trekken ze rond in een camper en doen ze aan volksdansen. Ik houd afstand. Mijn moeder heeft me geen cent van het geld aangeboden. Ze had het zelf hard nodig, zei ze. En ik niet, omdat ik inmiddels had bewezen dat ik heel goed van niets kon leven. Bovendien zou ik als advocaat genoeg verdienen. Haar financiële toekomst zag er veel minder rooskleurig uit. Ik weet zeker dat Hank, haar nieuwe echtgenoot, haar die adviezen had ingefluisterd. Onze wegen zullen elkaar nog wel eens kruisen – die van mij en Hank.

In mei, over een maand, studeer ik af en in juni doe ik mijn recht-bankexamen. Ik zal niet als de beste van mijn jaar eindigen, maar ik zit wel bij de bovenste helft. Het enige slimme wat ik de afgelopen drie jaar heb gedaan was de lastigste tentamens zo snel mogelijk af te leggen, zodat ik het dit laatste semester wat rustiger aan kan doen. De colleges die ik nu nog moet volgen zijn echt een aanfluiting: sportwetgeving, kunstwetgeving, capita uit het napoleontisch recht, en (mijn favoriete onderwerp) ouderenrecht.

Vanwege dat laatste college zit ik nu hier op een gammele stoel achter een wrakke klaptafel in een heet en vochtig plaatijzeren gebouw, met een bont gezelschap 'senioren', zoals ze zichzelf graag noemen. Boven de enige zichtbare deur hangt een handgeschilderd naambordje met de tekst SENIORENCENTRUM DE CIPRESENTUIN, hoewel er in de wijde omgeving geen boom, bloem of plant te bekennen is. De saaie muren zijn kaal, afgezien van een oude, verbleekte foto van Ronald Reagan in een hoek tussen twee zielige

kleine vlaggen, de ‘Stars and Stripes’ en de vlag van Tennessee. Het is een klein en somber gebouw, haastig neergezet van een paar dollar onverwacht subsidiegeld. Ik zit wat te tekenen op een notitieblok, bang om naar de oudjes te kijken die langzaam oprukken in hun klapstoeltjes.

Het zijn er minstens vijftig, een gelijk aantal blanken en zwarten met een gemiddelde leeftijd van minstens vijfenzeventig – sommigen blind, een stuk of twaalf in een rolstoel, en de meesten met een gehoorapparaat. We hadden gehoord dat ze hier elke dag om een uur of twaalf bijeenkwamen voor een warme maaltijd, een paar liedjes, en zo nu en dan een bezoekje van een wanhopige politicus op verkiezingstournee. Na een gezellig samenzijn gaan ze dan weer naar huis en tellen de uren tot ze mogen terugkomen. Volgens onze professor is dit het hoogtepunt van hun dag.

We hadden de fout gemaakt om nog op tijd te komen voor de lunch. Met ons vieren kregen we een plaatsje op de hoek van de tafel, samen met onze leider, professor Smoot. Belangstellend keken de oudjes toe hoe we in de plastic kip met bevroren erwten prikten. Ik had een geel puddinkje, dat de aandacht trok van een baardige oude geit die op het borstzakje van zijn vuile overhemd een naamplaatje droeg met ‘Hallo, mijn naam is Bosco’. Hij begon te smakken en ik bood hem meteen mijn puddinkje aan, samen met de kip, maar juffrouw Birdie Birdsong greep hem in zijn kraag en duwde hem ruw in zijn stoel terug. Juffrouw Birdsong is een jaar of tachtig, maar nog heel vief voor haar leeftijd, en ze treedt op als moeder, dictator en uitsmijter van het seniorencentrum. Ze bespeelt de menigte als een ervaren hoofdzuster, deelt schouderklopjes uit, smoest met de andere blauwharige dametjes, lacht met een schrille stem en houdt een oogje op Bosco, de schavuit van het stel. Bestraffend zei ze dat hij niet om mijn puddinkje mocht bedelen, maar ze zette later toch een extra schaal met gele stopverf voor zijn stralende ogen neer. Hij werkte het met zijn korte, dikke vingers naar binnen.

Een uur verstreek. De lunch telde zeven gangen en de oudjes aten alsof het hun laatste maaltijd was. Trillend bewogen de messen en vorken zich naar hun mond, op en neer, in en uit, alsof ze edelmetaal naar binnen schepten. De tijd speelde hier geen enkele rol. Ze schreeuwden tegen elkaar als er woorden bij hen opkwamen. Ze morsten en lieten hun eten op de grond vallen totdat ik het niet lan-

ger aan kon zien. Toch at ik alles op, zelfs mijn puddinkje. Jaloers volgde Bosco al mijn bewegingen. Juffrouw Birdie fladderde door de zaal, tsjilpend over van alles en nog wat.

Professor Smoot, een klungelige intellectueel met een scheef strikje, warrig haar en rode bretels, zat erbij met de voldaanheid van iemand die heerlijk heeft gegeten. Welwillend liet hij zijn blik over de menigte dwalen. Hij is een vriendelijke man van voor in de vijftig, maar hij gedraagt zich net als Bosco en zijn makkers. Al twintig jaar geeft hij de sociale colleges die niemand anders wil doceren en die maar weinig studenten interesseren: jeugdwetgeving, gehandicaptenrecht, geweld binnen het gezin, geesteszieken en hun problemen, en natuurlijk ‘mummelrecht’, zoals dit college achter zijn rug steevast wordt genoemd. Ooit kwam hij met een college over de rechten van de ongeboren vrucht, maar dat leidde tot heftige reacties, waarop professor Smoot haastig een paar maanden vrij nam.

De allereerste keer had hij ons al uitgelegd dat het zijn bedoeling was ons te confronteren met échte mensen met échte juridische problemen. Hij gaat ervan uit dat alle studenten met een zeker idealisme aan hun studie beginnen en graag de gemeenschap willen dienen, maar dat iedereen na drie jaar van keiharde concurrentie alleen nog geïnteresseerd is in een goede baan bij een goede firma, waar je het binnen zeven jaar tot maat kunt schoppen om het grote geld binnen te halen. Daar heeft hij gelijk in. Het college is niet verplicht. We begonnen met elf studenten, maar na een maand van saaie colleges en Smoots voortdurende aansporingen om de kapitalistische maatschappij af te zweren en pro Deo te gaan werken, waren er nog maar vier over. Het is een waardeloos college, en het telt slechts voor twee uur, maar je hoeft er bijna geen werk voor te doen. Dat was ook de reden waarom ik het had gekozen. Maar als ik nog langer dan een maand zou moeten doorgaan, had ik er ook de brui aan gegeven. Op dit moment heb ik schoon genoeg van mijn rechtenstudie – en grote twijfels aan de praktische toepassing ervan.

Dit is mijn eerste confrontatie met echte cliënten, en ik ben doodsbang. Oud en zwak als ze zijn, staren ze me aan alsof ik de wijsheid in pacht heb. Ik ben immers bijna advocaat, ik draag een donker pak, ik heb een gewichtig notitieboek bij me waarin ik vierkantjes en cirkels teken en ik trek een bijzonder intelligent gezicht. Dus móét ik hen wel kunnen helpen. Naast me aan onze klaptafel zit Booker

Kane, een zwarte jongen die mijn beste studievriend is. Hij is net zo benauwd als ik. We hebben kaartjes voor ons staan waarop met zwarte viltstift onze namen zijn geschreven: Booker Kane en Rudy Baylor. Dat ben ik. Naast Booker is het podium waarachter juffrouw Birdie zit te gillen, en aan de andere kant staat nog een tafel met de naamkaartjes van F. Franklin Donaldson de Vierde, een verwaande etter die nu al drie jaar met zijn initialen en zijn volgnummer loopt te pronken. Naast hem zit een echt kreng, N. Elizabeth Erickson, een stoere meid die streepjespakken en zijden dassen draagt en zwaar gefrustreerd is. Veel studenten verdenken haar ervan dat ze herenondergoed draagt.

Smoot staat tegen de muur achter ons. Juffrouw Birdie leest de boodschappen voor. Ziekenhuisberichten en overlijdensadvertenties. Ze gilt in een microfoon met een versterker die bijzonder goed werkt. In de vier hoeken van de zaal hangen grote speakerboxen en haar stem dreunt van alle kanten op ons toe. Mensen tikken op hun gehoorapparaatjes en halen ze uit hun oor. Iedereen is opeens klaarwakker. Vandaag zijn er drie overledenen te betreuren. Als juffrouw Birdie eindelijk is uitgesproken, zie ik wat traantjes onder het publiek. God, laat mij dit nooit gebeuren. Geef me nog vijftig jaar werk en plezier, en dan een snelle dood in mijn slaap.

Links tegen de muur komt de pianiste in actie en zet haar bladmuziek tegen het houten rekje op de piano. Juffrouw Birdie ziet zichzelf als een soort politieke commentator. Midden in haar tirade tegen de voorgestelde verhoging van de btw ramt de pianiste haar handen op de toetsen. *America the Beautiful*, geloof ik. Met een woest genot slingert ze de openingsmaten de zaal in. De oudjes grijpen hun liederboekjes en wachten op het eerste couplet. Juffrouw Birdie past zich bliksemsnel aan en neemt de rol van koordirigente op zich. Ze steekt haar armen omhoog, klapt in haar handen om de aandacht te trekken en begeleidt het gezang met wilde armgebaren. Wie nog op zijn benen kan staan, komt langzaam overeind.

Bij het tweede couplet neemt het gejang al af. De woorden zijn minder bekend en de meesten van die arme stumpers zijn bijziend en kunnen de tekst niet meer lezen. Bosco's mond klapt dicht, maar hij blijft luid naar het plafond neuriën.

De piano stopt abrupt als de bladmuziek van het rekje valt en de bladen over de vloer dwarrelen. Einde van het gezang. Ze staren

naar het podium als de pianiste – God zegene haar – wild om zich heen grijpt naar het muziekpapier aan haar voeten.

‘Dank u!’ gilt juffrouw Birdie in de microfoon en iedereen laat zich met een klap weer op zijn stoel vallen. ‘Dank u. Muziek is zoiets heerlijks. Laten we God danken voor die prachtige muziek.’

‘Amen!’ brult Bosco.

‘Amen,’ herhaalt een ander relikwie met een knikje vanaf de achterste rij.

‘Dank u,’ zegt juffrouw Birdie nog eens. Ze draait zich om en glimlacht naar Booker en mij. We buigen ons naar voren op onze ellebogen en staren naar de menigte. ‘En nu de rest van ons programma,’ vervolgt ze op dramatische toon. ‘We zijn zeer verheugd dat we weer een beroep mogen doen op professor Smoot met zijn slimme en knappe studenten.’ Ze zwaait naar ons met een slap handje en glimlacht haar grauwe, gele tanden bloot tegen Smoot, die zachtjes naar haar toe is gelopen en nu naast haar staat. ‘Zijn ze niet knap?’ vraagt ze, wuivend in onze richting. ‘Zoals u weet,’ vervolgt juffrouw Birdie in de microfoon, ‘doceert professor Smoot rechten aan de staatsuniversiteit van Memphis. Daar heeft mijn jongste zoon ook gestudeerd, moet u weten, hoewel hij zijn studie niet heeft afgemaakt. Ieder jaar komt professor Smoot met een paar van zijn studenten hiernaartoe om naar uw juridische problemen te luisteren en een goed advies te geven – dat ook nog gratis is.’ Ze draait zich om en werpt Smoot weer een weke glimlach toe. ‘Professor Smoot, uit naam van onze hele groep heet ik u opnieuw welkom in de Cipressentuin. We danken u voor uw interesse in de problemen van onze senioren. Nogmaals dank. We houden van u.’

Ze stapt van het podium af, begint luid te applaudisseren en gebaart naar de anderen dat ze haar voorbeeld moeten volgen. Maar niemand klapt, zelfs Bosco niet.

‘Hij is een doorslaand succes,’ mompelt Booker.

‘Ja, ze zijn dol op hem,’ fluister ik terug. Ze zitten hier nu al tien minuten, ze hebben hun eten op en ik zie de oogleden zwaar worden. Tegen de tijd dat Smoot zijn zegje heeft gedaan, is iedereen allang in slaap gevallen.

De professor loopt naar het podium, stelt de microfoon wat hoger, schraapt zijn keel en wacht tot juffrouw Birdie haar plaats op de voorste rij weer heeft ingenomen. Terwijl ze gaat zitten, sist ze nijdig

tegen een bleke man naast haar: ‘Julie hadden moeten klappen!’ Hij hoort haar niet. ‘Dank u, juffrouw Birdie,’ piept Smoot. ‘Wij komen altijd graag naar de Cipressentuin.’ Zijn stem klinkt oprecht en ik ben ervan overtuigd dat professor Howard L. Smoot het inderdaad een voorrecht vindt dat hij hier nu staat, in dit deprimerende gebouw, voor dat trieste groepje bejaarden, met de vier studenten die hij nog over heeft. Smoot leeft voor deze momenten.

Hij stelt ons voor. Ik sta haastig op, met een lachje, en laat me met een intelligente frons in mijn stoel terugzakken. Smoot spreekt over gezondheidszorg, bezuinigingen, testamenten, belastingvrijstellingen, mishandeling en verzekeringen. Eén voor één sukkelen de oudjes in slaap. Mazen in de sociale voorzieningen, nieuwe wetgeving, verpleeghuizen, bestemmingsplannen, wondermedicijnen... Smoot gaat maar door, net als op college. Ik begin te geeuwen en voel me ook slaperig worden. Bosco kijkt om de tien seconden op zijn horloge.

Eindelijk nadert Smoot het eind van zijn betoog. Hij bedankt juffrouw Birdie en het publiek nog eens, belooft dat hij volgend jaar – en het jaar daarop – terug zal komen en gaat weer aan het einde van de tafel zitten. Juffrouw Birdie klapt twee keer in haar handen, maar geeft de moed dan op. Niemand verroert een vin. De helft zit al te snurken.

Juffrouw Birdie wijst naar ons en roept: ‘Daar zitten ze! Ze kunnen u helpen en ze zijn gratis.’

Aarzelend en verlegen komen ze naar ons toe. Bosco is de eerste van de rij. Blijkbaar heeft hij nog de pest in over de pudding, want hij kijkt me nijdig aan en loopt dan door naar N. Elizabeth Erickson. Iets zegt me dat hij niet de laatste is die mijn tafeltje voorbij zal lopen. Een bejaarde zwarte man kiest Booker als zijn advocaat en ze steken de koppen bij elkaar. Ik probeer niet mee te luisteren. Iets over een ex-echtgenote en een echtscheiding van jaren geleden die wel of niet officieel bekrachtigd is. Booker maakt aantekeningen als een echte advocaat en luistert aandachtig, alsof hij precies weet wat hij moet doen.

In elk geval heeft hij een cliënt. Ik blijf vijf minuten moederziel alleen en voel me nogal onnozel, terwijl mijn medestudenten aandachtig luisteren, fluisterend advies geven en meelevend hun hoofd schudden bij het aanhoren van de problemen.

Mijn eenzame positie blijft niet onopgemerkt. Eindelijk pakt juffrouw Birdie Birdsong haar tasje, haalt er een envelop uit en komt naar me toe. ‘Jou wilde ik juist spreken,’ fluistert ze terwijl ze haar stoel naar de hoek van de tafel schuift. Ze buigt zich naar me toe op hetzelfde moment dat ik naar links buig. Onze hoofden botsen bijna tegen elkaar.

Als ik aan mijn eerste gesprek als juridisch adviseur begin, zie ik nog net dat Booker met een boosaardig lachje mijn kant op kijkt.

Mijn eerste gesprek... De vorige zomer heb ik als assistent op een klein kantoor in de stad gewerkt. Twaalf advocaten die strikt op uurbasis werkten. Geen vaste tarieven. Daar heb ik de kunst van het uren schrijven geleerd, met als belangrijkste regel dat een advocaat van ’s ochtends vroeg tot ’s avonds laat in gesprek is. Gesprekken met cliënten, gesprekken via de telefoon, gesprekken met collega’s, medewerkers, advocaten van de tegenpartij, rechters en verzekeringsexperts, gesprekken bij de lunch, gesprekken op de rechtbank, vergaderingen, schikkingen, voorbesprekingen, nabesprekingen. Wat het onderwerp ook mag zijn, advocaten houden overal een bespreking over.

Juffrouw Birdie kijkt om zich heen. Dit wordt een serieus en vertrouwelijk gesprek en ze wil niet dat er iemand meeluistert. Mij best. Ik heb liever ook niet dat iemand mijn halfslachtige en onnozele adviezen hoort. ‘Lees dit eens,’ zegt ze. Ik pak de envelop aan en maak hem open. Halleluja! Een testament. De laatste wilsbeschikking van Colleen Janiece Barrow Birdsong. Smoot had ons al gezegd dat meer dan de helft van deze cliënten zijn testament zou willen herzien en aanpassen, en dat komt goed uit, want vorig jaar hebben we een verplicht college erfrecht gevolgd en dus voelen we ons wel opgewassen tegen dat soort problemen. Testamenten zijn vrij simpele documenten, waar zelfs een onervaren jurist zich geen buil aan kan vallen.

Dit is een officieel, keurig getypt stuk. In de eerste twee alinea’s lees ik dat juffrouw Birdie weduwe is, met twee kinderen en een hele sloot kleinkinderen. Bij de derde alinea valt mijn mond bijna open. Ik lees deze nog eens door. Ze glimlacht zelfvoldaan. Het testament geeft haar executeur de volmacht om haar beide kinderen elk de som van twee miljoen dollar toe te wijzen, met een fonds van één miljoen voor ieder van de kleinkinderen. Ik tel ze, langzaam. Acht kleinkinderen. Dat maakt een totaal van minstens twaalf miljoen dollar.

‘Lees maar verder,’ fluistert ze, alsof ze de kassa in mijn hoofd hoort

rinkelen. Bookers cliënt, de oude zwarte man, zit te huilen. Kennelijk gaat het om een huwelijk dat jaren geleden is stukgelopen. Zijn kinderen hebben de man verwaarloosd. Ik probeer niet mee te luisteren, maar dat is onmogelijk. Booker maakt fanatiek aantekeningen en probeert de tranen te negeren. Aan de andere kant van de tafel zit Bosco luid te lachen.

In de vijfde alinea van het testament wordt nog eens drie miljoen dollar nagelaten aan een kerk, en twee miljoen aan een universiteit. Dan volgt een lijst van goede doelen, te beginnen met de diabetesvereniging en eindigend met de dierentuin van Memphis. Naast iedere naam staat een bedrag; vijftigduizend dollar is het laagste. Fronsend maak ik een tweede berekening en stel vast dat juffrouw Birdie ongeveer twintig miljoen dollar waard moet zijn.

Toch klopt er iets niet. Om te beginnen is dit testament veel te dun. Juffrouw Birdie is rijk, en rijke mensen hebben geen dun, eenvoudig testament. Die laten een dik, uitvoerig testament opmaken, met allerlei fondsen, beheerders, ingewikkelde clausules en voorwaarden die zijn opgesteld door dure advocaten van grote kantoren.

‘Wie heeft dit opgesteld?’ vraag ik. Het is een blanco envelop, en nergens zie ik de naam van een notaris of een advocaat.

‘Mijn vroegere advocaat, maar die is nu dood.’

‘Gelukkig maar. Hij heeft een wanprestatie gepleegd toen hij dit testament voor u schreef.’

Dus dit lieve dametje met haar grauwe, gele tanden en haar zangerige stem bezit een kapitaal van twintig miljoen dollar. En blijkbaar heeft ze niet eens een advocaat. Ik kijk haar even aan en geef het testament weer terug. Ze draagt geen dure kleren en diamanten of gouden sieraden, en aan haar kapsel is ook niet veel tijd of geld besteed. De jurk is goedkope confectie en de versleten rode blazer komt waarschijnlijk van een postorderbedrijf. Ik heb wel eens vaker rijke oude dametjes ontmoet, en meestal herken je ze al van verre.

Het testament is bijna twee jaar oud. ‘Wanneer is uw advocaat overleden?’ vraag ik poeslief. We zitten nog steeds naar elkaar toe gebogen, bijna neus aan neus.

‘Vorig jaar. Kanker.’

‘En sinds die tijd hebt u geen advocaat meer?’

‘Anders zat ik nu niet met jou te praten, is het wel, Rudy? Een testament is niet zo ingewikkeld. Ik dacht dat je daar wel verstand van had.’

Hebzucht is een vreemd verschijnsel. Ik loop nog stage, maar op 1 juli begin ik bij Brodnax & Speer, een saai en stijf advocatenkantoor met vijftien juristen die weinig anders doen dan verzekeringsmaatschappijen vertegenwoordigen bij schadeclaims. Het is niet wat ik op het oog had, maar Brodnax & Speer waren de enigen die me wilden hebben. Als ik daar een paar jaar blijf om het vak te leren, kan ik misschien wat anders vinden. Wat zouden die kerels bij Brodnax & Speer onder de indruk zijn als ik meteen al een cliënt van twintig miljoen dollar binnenbracht! Dan ben ik in één klap de *rainmaker*, het jonge talent met de gouden handjes. Misschien zou ik zelfs om een groter kantoor kunnen vragen.

‘Natuurlijk heb ik er verstand van,’ zeg ik sullig. ‘Maar het gaat om erg veel geld, en ik...’

‘Ssst!’ sist ze scherp en buigt zich nog verder naar me toe. ‘Zeg alsjeblieft niks over dat geld.’ Ze kijkt schichtig om zich heen, alsof er een bende dieven achter haar staat. ‘Daar wil ik niet over praten,’ zegt ze. ‘Oké. Mij best. Maar misschien kunt u beter een belastingadviseur in de arm nemen.’

‘Dat zei mijn vorige advocaat ook, maar daar heb ik geen zin in. De ene adviseur of de andere, wat maakt het uit? Een advocaat is een advocaat, en een testament is een testament.’

‘Dat is waar, maar u zou heel wat belasting kunnen besparen als u uw erfenis anders zou regelen.’

Ze schudt haar hoofd alsof ik geschift ben. ‘Ik zou geen cent besparen.’

‘Neemt u me niet kwalijk, maar daar vergist u zich in.’

Ze legt haar bruinegekleurde hand op mijn pols en fluistert: ‘Rudy, ik zal het je uitleggen. De belasting is niet belangrijk, omdat ik dan al dood ben. Begrijp je?’

‘Eh, jawel. Maar uw erfgenamen dan?’

‘Daar gaat het juist om. Ik ben kwaad op mijn erfgenamen en ik wil ze uit mijn testament schrappen. Allebei mijn kinderen en de meesten van mijn kleinkinderen. Weg ermee. Ze krijgen geen cent. Begrijp je? Helemaal niets. Zelfs de meubels niet. Niks.’

Opeens verhardten haar ogen zich en trekken de rimpels om haar mond zich samen. Ze knijpt me stevig in mijn pols, zonder het te merken. Heel even is juffrouw Birdie niet alleen kwaad, maar ook gekwetst.

Aan de andere kant van de tafel is een discussie ontstaan tussen Bosco en N. Elizabeth Erickson. Bosco gaat tekeer tegen het ziekenfonds en de Republikeinen, terwijl Erickson op een vel papier wijst en hem probeert uit te leggen waarom bepaalde doktersrekeningen niet worden vergoed. Smoot komt langzaam overeind, loopt naar hen toe en vraagt of hij misschien kan helpen.

Bookers cliënt probeert wanhopig zich te beheersen, maar de tranen stromen over zijn wangen en Booker krijgt het er steeds moeilijker mee. Hij verzekert de oude heer dat hij, Booker Kane, de zaak zal onderzoeken om het probleem uit de wereld te helpen. De airconditioning slaat aan en overstemt een deel van de gesprekken. De bordes en kopjes zijn afgeruimd en er worden allerlei spelletjes gedaan: halma, pesten, bridge en een of ander bordspel met dobbelstenen. Gelukkig zijn de meeste mensen hier voor het eten en de gezelligheid, niet voor juridisch advies.

‘Waarom wilt u hen onterven?’ vraag ik.

Ze laat mijn arm los en wrijft in haar ogen. ‘Dat is nogal persoonlijk. Dat zeg ik liever niet.’

‘Goed. Wie moet het geld dan krijgen?’ vraag ik, en opeens voel ik me dronken door de macht die ik nu heb om de magische formules op te stellen waarmee ik van gewone mensen miljonairs kan maken. Mijn warme glimlach is zo vals als wat. Ik hoop dat ze het niet merkt. ‘Ik weet het eigenlijk niet,’ zegt ze peinzend en ze kijkt om zich heen alsof dit ook een spelletje is. ‘Ik weet niet aan wie ik het dan zou moeten nalaten.’

Wat dacht je van een miljoen voor mij? Texaco kan me nu ieder moment aanklagen voor vierhonderd dollar. We hebben de onderhandelingen gestaakt en hun advocaat heeft me al geschreven. Mijn huisbaas dreigt me de deur uit te zetten omdat ik al twee maanden geen huur heb betaald. En nu zit ik hier te praten met de rijkste vrouw die ik ooit heb ontmoet – een vrouw die niet zo lang meer te leven heeft en die niet weet aan wie ze haar geld moet nalaten.

Ze geeft me een vel papier met vier namen in blokletters, keurig onder elkaar. ‘Dat zijn de kleinkinderen die ik wil beschermen,’ zegt ze. ‘Die houden nog van me.’

Ze houdt een hand voor haar mond, buigt zich naar mijn oor en zegt: ‘Geef die elk maar een miljoen dollar.’

Mijn hand trilt als ik een aantekening maak. Verdomme! Met één

pennestreek heb ik vier miljonairs geschapen. ‘En de anderen?’ vraag ik zacht.

Ze deinst terug, recht haar rug en zegt: ‘Geen cent. Ze bellen me nooit op en ze sturen me nooit een cadeautje of een kaartje. Schrap ze maar uit het testament.’

Als ik een oma had die twintig miljoen bezat, zou ik haar elke week bloemen sturen, iedere twee dagen een kaartje, chocolaatjes als het regende en champagne als de zon scheen. Ik zou haar iedere ochtend bellen en ’s avonds nog twee keer. Ik zou elke zondag met haar naar de kerk gaan en hand in hand met haar naar de dominee luisteren. En na de brunch gingen we naar een veiling, een toneelstuk, een expositie of waar ze maar heen wilde. Nee, ik zou mijn grootmoeder niet verwaarlozen. Beslist niet. En ik overweeg sterk om ook naar juffrouw Birdie om te zien.

‘Goed,’ zeg ik plechtig, alsof ik dit al heel vaak heb gedaan. ‘En uw twee kinderen wilt u ook schrappen?’

‘Dat zei ik toch? Geen cent krijgen ze.’

‘Wat hebben zij u misdaan, als ik vragen mag?’

Ze slaakt een diepe zucht van frustratie en rolt met haar ogen alsof ze geen zin heeft om het me te vertellen. Maar dan leunt ze op haar ellebogen naar voren en vertelt het me toch. ‘Nou,’ fluistert ze, ‘Randolph, de oudste, is bijna zestig. Hij is kortgeleden voor de derde keer getrouwd, met een kleine slet die steeds maar naar het geld vraagt. Als ik het aan hem nalaat, krijgt zij het ten slotte toch in handen, en daarom geef ik het nog liever aan jou, Rudy, dan aan mijn eigen zoon. Of voor mijn part aan professor Smoot, of wie dan ook. Maar niet aan Randolph. Begrijp je?’ Mijn hart staat stil. Bijna... bijna heb ik mijn grote slag geslagen. Met mijn allereerste cliënt. Dit is heel wat beter dan Brodnax & Speer en die eindeloze besprekingen die me te wachten staan.

‘U kunt het niet aan mij nalaten, juffrouw Birdie,’ zeg ik met mijn charmantste glimlach. Mijn ogen... en waarschijnlijk ook mijn lippen, mijn mond en mijn neus... smeken haar om ja te zeggen. Ja, verdomme! Het is mijn geld en ik kan het nalaten aan wie ik maar wil. En als ik het aan jou wil geven, Rudy, dan mag je het hebben!

In plaats daarvan zegt ze: ‘De rest gaat naar dominee Kenneth Chandler. Ken je hem? Hij is vaak op de televisie, vanuit Dallas, en hij doet geweldige dingen met onze giften. Overal op de wereld

bouwt hij huizen, geeft hij kinderen te eten en onderwijst hij het evangelie. Daarom wil ik mijn geld aan hém nalaten.'

'Een televisiepredikant?'

'O, hij is veel meer dan een predikant. Hij is een leermeester, een staatsman en een raadgever. Hij heeft met ieder staatshoofd gedieneerd. En bovendien is het een schattige man, met van die grijze krulletjes. Hij is nog te jong om al grijs te zijn, maar hij wil zijn haar niet verven.'

'Natuurlijk niet. Maar...'

'Een paar avonden geleden belde hij me op. Stel je voor! Die mooie stem van de televisie. Door de telefoon klonk hij nog verleidelijker, als je begrijpt wat ik bedoel.'

'Ja, ik geloof het wel. Waarom belde hij u?'

'Nou, toen ik hem mijn bijdrage voor maart stuurde, had ik er een briefje bij gedaan om hem te vertellen dat ik erover dacht mijn testament te wijzigen omdat mijn kinderen me zo lelijk in de steek hadden gelaten. Ik schreef hem dat ik hem misschien wat geld voor zijn goede werk wilde nalaten. Nog geen drie dagen later belde hij me, zo enthousiast, zo vol van zichzelf. Hij vroeg me om hoeveel geld het ging. Ik noemde een globaal bedrag en sindsdien belt hij me steeds. Hij wou zelfs met zijn Lear Jet hiernaartoe vliegen als ik dat wilde.'

Ik zoek naar woorden. Smoot heeft Bosco bij zijn arm gegrepen en probeert hem te kalmeren en hem weer op zijn stoel te duwen tegenover N. Elizabeth Erickson, die opeens niet meer zo zelfverzekerd is en het liefst door de grond zou zakken. Ze kijkt snel om zich heen en ik grijns even tegen haar, zodat ze weet dat het niet onopgemerkt is gebleven. Naast haar is F. Franklin Donaldson de Vierde in druk gesprek gewikkeld met een bejaard echtpaar. Zo te zien gaat het ook over een testament. Maar ik weet zeker dat ik over heel wat meer geld zit te praten dan hij.

Ik besluit het over een andere boeg te gooien. 'Eh, juffrouw Birdie, u zei dat u twee kinderen hebt. Randolph en...'

'En Delbert, ja. Die kun je ook wel vergeten. Ik heb al drie jaar niets meer van hem gehoord. Hij woont in Florida. Schrap hem maar uit het testament. Weg ermee.'

Ik zet een streep en Delbert is zijn miljoenen kwijt.

'Ik moet even naar Bosco toe,' zegt ze abrupt en ze springt overeind.

‘Hij is zo’n zielig mannetje. Geen familie en geen vrienden, behalve ons.’

‘We zijn nog niet klaar,’ zeg ik.

Ze buigt zich weer dicht naar me toe. ‘Jawel, Rudy. Doe maar gewoon wat ik zei. Een miljoen voor die vier kleinkinderen en de rest voor Kenneth Chandler. Verder blijft het zoals het is: de executeur, de fondsen, de beheerders. Heel simpel, Rudy. Ik doe het zo vaak. Professor Smoot zegt dat je het binnen twee weken kunt laten uittypen. Dat is toch zo.’

‘Eh, ja.’

‘Mooi zo. Dan zie ik je wel weer, Rudy.’ Ze loopt haastig naar het eind van de tafel en slaat haar arm om Bosco heen, die meteen kalmeert en onschuldig om zich heen kijkt.

Ik bestudeer het testament en maak aantekeningen. Ik ben blij dat ik de hulp van professor Smoot en anderen kan inroepen en dat ik nog twee weken heb om te beslissen wat ik moet doen. Dit gaat zo niet, houd ik mezelf voor. Dit leuke dametje met haar twintig miljoen heeft betere adviezen nodig dan ik haar kan geven. Iemand moet een testament voor haar opstellen dat zij misschien niet begrijpt, maar de belastingdienst wel. Ik voel me niet echt stom, maar gewoon te onervaren. Na drie jaar rechtenstudie besef ik heel goed hoe weinig ik nog weet.

Bookers cliënt probeert dapper zijn emoties in bedwang te houden, maar zijn advocaat weet niets meer te zeggen. Hij maakt wat aantekeningen en bromt zo nu en dan ja of nee. Ik kan nauwelijks wachten om hem te vertellen over juffrouw Birdie en haar fortuin.

Mijn blik dwaalt over de slinkende menigte, en op de tweede rij zie ik een echtpaar dat mijn kant uit kijkt. Op dat moment ben ik de enige die vrij is, maar ze schijnen nog te aarzelen of ze hun geluk met mij willen beproeven. De vrouw heeft een dikke stapel papieren bij zich, met elastiekjes eromheen. Ze mompelt iets tegen haar man, die zijn hoofd schudt alsof hij liever op een van die andere slimme jonge advocaten wacht.

Maar dan staan ze langzaam op en komen mijn richting uit. Ze staren me allebei aan. Ik glimlach. Welkom op mijn kantoor.

Zij gaat zitten op de stoel van juffrouw Birdie. Hij neemt de stoel aan de andere kant en blijft op afstand.

‘Hallo,’ zeg ik met een lachje en een uitgestoken hand. Hij geeft me

een slap handje en ik richt me tot haar. ‘Ik ben Rudy Baylor.’

‘Ik ben Dot en hij is Buddy,’ zegt ze met een knikje naar Buddy. Ze negeert mijn uitgestoken hand.

‘Dot en Buddy,’ herhaal ik. Ik noteer hun namen. ‘En uw achternaam?’ vraag ik met de warmte van een ervaren raadsman.

‘Black. Dot en Buddy Black. Eigenlijk heten we Marvarine en Willis Black, maar iedereen noemt ons Dot en Buddy.’ Dots haar is gepermanent en aan de bovenkant zilvergrijs geverfd. Het ziet er schoon uit. Ze draagt goedkope witte gypsen, bruine sokken en een te wijde spijkerbroek. Ze is een magere, pezige vrouw die zich niet snel uit het veld laat slaan.

‘Adres?’ vraag ik.

‘Squire 863, in Granger.’

‘Wat doet u voor werk?’

Buddy heeft zijn mond nog niet opengedaan en ik krijg de indruk dat Dot al jarenlang het woord doet. ‘Ik heb een WAO-uitkering,’ zegt ze. ‘Ik ben pas achtenvijftig, maar ik heb een hartkwaal. Buddy heeft een klein pensioen.’

Buddy staart me aan. Hij draagt een bril met dikke glazen. De plastic poten reiken maar nauwelijks tot aan zijn oren. Zijn wangen zijn rood en vlezig. Hij heeft warrig grijs haar met nog een zweem van bruin. Het lijkt al in geen week gewassen. Hij draagt een rood-zwart geruit overhemd, nog vuiler dan zijn haar.

‘En hoe oud is meneer Black?’ vraag ik haar, niet zeker wetend of hij wel antwoord zal geven als ik het hem zou vragen.

‘Geen meneer. Daar houden we niet van. Zeg maar gewoon Buddy, oké? Hij is tweeënzestig. Mag ik wat zeggen?’

Ik knik haastig. Buddy kijkt naar Booker aan de andere kant van de tafel.

‘Hij is niet helemaal goed,’ fluistert ze met een knikje in Buddy’s richting. Ik kijk hem aan. Hij kijkt terug.

‘Een oorlogsverwonding,’ zegt ze. ‘Korea. Kent u die metaaldetectoren die ze op een vliegveld gebruiken?’

Ik knik weer.

‘Als hij daar poedelnaakt voorbij zou lopen, zou zo’n ding nog gaan rinkelen.’

Buddy’s overhemd is tot op de draad versleten en de knopen springen er bijna af, zo strak spant het over zijn dikke buik. Hij heeft min-

stens twee onderkinnen. In gedachten zie ik een poedelnaakte Buddy op het vliegveld van Memphis langs de controle lopen terwijl het alarm afgaat en de bewakers in paniek op hem afstormen.

‘Hij heeft een plaat in zijn hoofd,’ licht ze toe.

‘Wat... wat erg,’ fluister ik terug, en ik noteer dat meneer Buddy Black een plaat in zijn hoofd heeft. Meneer Black draait zich naar links en staart nijdig naar Bookers cliënt, een meter bij hem vandaan.

Opeens schiet ze naar voren. ‘En nog iets,’ zegt ze. Vol verwachting buig ik me naar haar toe. ‘Ja?’

‘Hij heeft een drankprobleem.’

‘Ach nee.’

‘Maar dat komt ook door die oorlogswond,’ zegt ze behulpzaam. Binnen drie minuten heeft deze vrouw haar man tot een imbeciele alcoholist gedegradeerd.

‘Is het goed als ik rook?’ vraagt ze, rommelend in haar tasje.

‘Mag dat hier wel?’ vraag ik. Ik kijk om me heen, in de hoop dat er een bordje met NIET ROKEN hangt. Maar ik kan het niet ontdekken.

‘Ja hoor.’ Ze steekt een sigaret tussen haar gebarsten lippen, geeft zichzelf vuur, rukt de sigaret weer uit haar mond en blaast een rookwolk naar Buddy, die totaal niet reageert.

‘Wat kan ik voor u doen?’ vraag ik, met een blik op de stapel papieren met de elastiekjes eromheen. Ik schuif het testament van jufvrouw Birdie onder mijn notitieblok. Mijn eerste cliënte was een multimiljonair en nu zit ik tegenover twee WAO-ers. Mijn hoge verwachtingen worden wreed de bodem in geslagen.

‘We hebben niet veel geld,’ zegt ze zachtjes, alsof het een groot geheim is dat ze liever niet wil prijsgeven. Ik kijk haar meelevend aan. Wat hun financiële situatie ook mag zijn, in eik geval zijn ze rijker dan ik, en waarschijnlijk staan ze niet op het punt te worden aangeklaagd.

‘Maar we hebben een advocaat nodig,’ vervolgt ze terwijl ze de elastiekjes van de papieren haalt.

‘Wat is het probleem?’

‘We worden belazerd door een verzekeringsmaatschappij.’

‘In welk opzicht?’ Ze geeft me de papieren en veegt meteen haar handen af, alsof ze blij is dat ze het probleem aan een wonderdokter kan overlaten. Boven op de stapel ligt een vuile, gekreukte en versleten

verzekeringpolis. Dot blaast nog een rookwolk uit en Buddy wordt heel even aan het gezicht onttrokken.

‘Het is een ziektekostenpolis,’ zegt ze. ‘We hebben hem vier jaar geleden afgesloten bij Great Eastern Life, toen onze jongens achttien waren. Maar nu Donny Ray aan leukemie dreigt te sterven, willen die schoften zijn behandeling niet betalen.’

‘Great Eastern Life, zeg je?’

‘Ja.’

‘Nooit van gehoord,’ zeg ik zelfverzekerd terwijl ik de polisvoorwaarden doorlees met een houding alsof ik al tientallen van dit soort zaken heb behandeld en alles van verzekeringen weet. Er worden twee verzekerden genoemd, Donny Ray en Ronny Ray Black. Ze zijn op dezelfde dag geboren.

‘Sorry dat ik het zeg, maar het is een stelletje tuig.’

‘Dat zijn de meeste verzekeringsmaatschappijen,’ zeg ik peinzend, en Dot glimlacht. Ik heb haar vertrouwen gewonnen. ‘Dus je hebt deze polis vijf jaar geleden afgesloten?’

‘Zo ongeveer. Ik heb altijd keurig op tijd mijn premie betaald en we hebben nooit iets gedeclareerd, totdat Donny Ray ziek werd.’

Ik ben student. Ik heb geen ziektekostenverzekering, geen levensverzekering, zelfs geen autoverzekering. Ik kan me niet eens een nieuwe achterband voor mijn aftandse kleine Toyota veroorloven.

‘En hij is eh... stervende, zeg je?’

Ze knikt, met de sigaret tussen haar lippen. ‘Acute leukemie. Hij heeft het nu negen maanden. De artsen gaven hem nog een jaar, maar dat redt hij niet eens als hij geen beenmergtransplantatie krijgt. Het is nu toch al te laat, ben ik bang.’

Het duurt even voordat ik haar uitspraak van ‘beenmergtransplantatie’ begrijp.

‘Een transplantatie?’ herhaal ik verbaasd. ‘Weet je helemaal niets van leukemie?’

‘Nee, niet echt.’

Ze klakt met haar tong en rolt met haar ogen alsof ik niet goed wijs ben. Dan neemt ze nog een flinke trek van haar sigaret, blaast de rook uit en zegt: ‘Mijn jongens zijn een eeneiige tweeling. Ron... we noemen hem Ron omdat hij een hekel heeft aan Ronny Ray... is dus de ideale donor – voor een beenmergtransplantatie bij Donny Ray. Dat zei de dokter. Maar zo’n transplantatie kost ongeveer hon-

derdvijftigduizend dollar. En die hebben we niet. Dat zou de verzekering moeten betalen, want dat staat in de polis. Maar die klootzakken verdommen het. En daarom gaat Donny Ray straks dood.’ Ze weet het probleem kernachtig samen te vatten.

Ik heb al een tijd niet op Buddy gelet, maar hij zit aandachtig te luisteren. Langzaam zet hij zijn bril af en wrijft in zijn ogen met de harige rug van zijn linkerhand. Geweldig. Buddy zit te grienen. Bosco zit te janken aan de overkant en Bookers cliënt heeft weer een aanval van spijt of schuldgevoel en zit te snikken achter zijn knuisten. Smoot staat bij het raam en houdt ons in de gaten. Hij zal zich wel afvragen wat voor advies we die oudjes geven.

‘Waar woont hij?’ vraag ik om tijd te winnen, zodat ik een paar aantekeningen kan maken en de tranen kan negeren.

‘Hij woont nog altijd thuis. Dat is ook een reden waarom de verzekering niet wil betalen. Ze zeggen dat hij nu volwassen is en daarom niet meer onder de dekking valt.’

Ik blader de papieren door en lees een paar brieven van Great Eastern. ‘Staat dat in de polis?’

Ze schudt haar hoofd en glimlacht nerveus. ‘Welnee, Rudy. Daar staat geen woord over. Ik heb hem al tien keer doorgelezen. Er wordt niets over gezegd, ook niet in de kleine lettertjes.’

‘Weet je het zeker?’ vraag ik, met nog een blik op de polis.

‘Honderd procent. Ik ken die polis uit mijn hoofd.’

‘Bij wie hebben jullie hem afgesloten? Wie is de tussenpersoon?’

‘Een of andere zak die een keer aanbelde en ons erin heeft geluid. Hij heette Ott, of zoiets. Een gladde prater. Ik heb al geprobeerd om hem te vinden, maar het schijnt dat hij is verhuisd.’

Ik neem nog een brief van het stapeltje en lees hem door. Hij is verstuurd door een schaderegelaar in Cleveland, een paar maanden na de eerste brief die ik heb gelezen. De claim wordt afgewezen op grond van het feit dat Donny’s leukemie al bestond op het moment dat de verzekering werd aangegaan. De kosten komen dus niet in aanmerking voor vergoeding. De polis is vier jaar oud en Donny heeft pas één jaar leukemie. Dat klopt dus niet. ‘Hier staat dat Donny al veel langer leukemie zou hebben.’

‘Ze hebben alle smoezen gebruikt die ze konden verzinnen, Rudy. Lees alle stukken maar eens goed. Ze komen steeds weer met een nieuw excuus waarom ze niet willen betalen.’

‘Zijn beenmergtransplantaties van de dekking uitgesloten?’

‘Helemaal niet. We hebben de polis ook aan onze dokter laten zien, en die zei dat Great Eastern moet betalen omdat een beenmergtransplantatie op dit moment een algemeen aanvaarde behandeling is.’

Bookers cliënt wrijft met twee handen over zijn gezicht, staat op en excuseert zich. Hij bedankt Booker en Booker bedankt hem. De oude man gaat aan een tafeltje zitten waar een fanatiek spelletje halma aan de gang is. Juffrouw Birdie heeft N. Elizabeth Erickson eindelijk van Bosco en zijn problemen verlost. Smoot drementelt achter ons heen en weer.

De volgende brief is ook afkomstig van Great Eastern en ziet er op het eerste gezicht net zo uit als alle andere: kort, zakelijk en onaangenaam. De inhoud luidt als volgt: ‘Geachte mevrouw Black. Al zeven keer heeft onze maatschappij uw claim schriftelijk afgewezen. Dit is de achtste en laatste keer. U moet wel heel stom zijn. Stom, stom, stom!’ De brief is ondertekend door de bureauchef van de afdeling Vergoedingen. Verbijsterd wrijf ik over het in reliëf gedrukte logo boven aan de brief. Vorig jaar herfst heb ik een college verzekeringsrecht gevolgd en ik herinner me nog hoe verbaasd ik was over het schandelijke gedrag van sommige maatschappijen als het op uitbetalen aankomt. Onze gastdocent was een communist die de pest had aan verzekeringsmaatschappijen – aan alle maatschappijen, trouwens – en ons met veel genoegen had verteld over de onterechte afwijzingen van volstrekt legitieme claims van allerlei verzekerden. Hij was ervan overtuigd dat er nog tienduizenden van zulke zaken bestonden die nooit voor de rechter kwamen. Hij had er boeken over geschreven en had statistieken om aan te tonen dat veel mensen de afwijzing van hun claims zomaar accepteren.

Ik lees de brief nog eens door, terwijl ik weer met mijn vinger over het dure briefhoofd van Great Eastern strijk.

‘En jullie hebben trouw de premie betaald?’ vraag ik aan Dot.

‘Ja. Zonder mankeren.’

‘Ik zou graag Donny’s medische gegevens willen inzien.’

‘De meeste heb ik thuis. Hij is de laatste tijd niet vaak meer bij een dokter geweest. We kunnen het gewoon niet betalen.’

‘Weet je de exacte datum waarop er leukemie bij hem werd geconstateerd?’

‘Nee, maar dat was in augustus vorig jaar. Hij kon meteen in het ziekenhuis blijven voor zijn eerste chemokuur. Maar toen schreven die oplichters dat ze geen verdere behandeling wilden betalen, en dus werd Donny naar huis gestuurd. Het ziekenhuis zei dat het te duur werd om hem een transplantatie te geven. Dat neem ik ze ook niet kwalijk.’

Buddy staart naar Bookers volgende cliënt, een zwak vrouwtje dat ook een stapel papieren bij zich heeft. Dot peutert nog een sigaret uit haar pakje Salems en steekt hem tussen haar lippen.

Als Donny inderdaad leukemie heeft en de ziekte pas negen maanden geleden bij hem is geconstateerd, kan hij onmogelijk worden uitgesloten op grond van het feit dat hij al ziek was. En als er in de polis geen voorbehoud wordt gemaakt voor leukemie, zal Great Eastern moeten betalen, nietwaar? Dat lijkt helder en logisch. Maar omdat de wet zelden helder en logisch is, weet ik dat er ergens in die stapel brieven een addertje onder het gras moet schuilen.

‘Ik begrijp het niet,’ zeg ik, starend naar de ‘Stomme Brief’.

Dot blaast een dichte blauwe rookwolk naar haar man. Zijn hele hoofd verdwijnt erin. Ik geloof dat hij niet meer huilt, maar ik weet het niet zeker. Ze smakt met haar kleverige lippen en zegt: ‘Heel eenvoudig, Rudy. Het is een stel oplichters. Ze denken dat wij simpele zielen zijn die geen geld hebben om iets te ondernemen. Maar ik heb dertig jaar bij een jeansfabriek gewerkt en ik was lid van de vakbond. Iedere dag leverden we strijd met de directie. Dit is net zoiets. Een groot bedrijf dat probeert de kleine man te pakken.’

Mijn vader had niet alleen de pest aan advocaten, hij spuwde ook herhaaldelijk zijn gal uit over de vakbonden. Natuurlijk stelde ik me daarom op als een vurig pleitbezorger van de arbeidende klasse.

‘Die brief is werkelijk ongelooflijk,’ zeg ik tegen haar.

‘Welke?’

‘Die brief van meneer Krokit, waarin hij zegt dat jullie “stom, stom, stom” zijn.’

‘De klootzak. Ik wou dat hij hierheen durfde te komen om me dat in mijn gezicht te zeggen. Vuile yankee.’

Buddy wuift de rook weg en bromt wat. Ik kijk hem aan in de hoop dat hij iets zal zeggen, maar hij laat het erbij. Voor het eerst valt het me op dat de linkerkant van zijn hoofd wat platter is dan de rechterkant. Opeens zie ik weer dat beeld waarin hij poedelnaakt door de

controle op het vliegveld glipt. Ik vouw de ‘Stomme Brief’ op en leg hem boven op de stapel.

‘Het zal me wel een paar uur kosten om dit allemaal door te werken,’ zeg ik.

‘Als je maar opschiet. Donny Ray heeft niet lang meer te leven. Hij weegt nog maar vijftig kilo. Hij is bijna twintig kilo afgevallen. Soms is hij zo zwak dat hij nauwelijks meer kan lopen. Ik wou dat je hem kon zien.’ Ik heb helemaal geen behoefte om Donny Ray te zien.

‘Later misschien.’ Eerst zal ik de polis en de brieven bestuderen, en Donny’s medische gegevens. Daarna wil ik met Smoot overleggen en een nette brief aan de Blacks schrijven om hen heel verstandig te adviseren dat ze de zaak moeten opnemen met een echte advocaat die gespecialiseerd is in procedures tegen verzekeringsmaatschappijen. Ik zal hun een paar telefoonnummers van geschikte kandidaten geven, en dan ben ik ervan af. Dan ben ik eindelijk klaar met dit waardeloze college, en met Smoot en zijn passie voor de rechten van de oudjes.

Nog achtendertig dagen en dan heb ik mijn bul.

‘Ik moet de papieren meenemen,’ zeg ik tegen Dot terwijl ik alles verzamel en de elastiekjes er weer omheen doe. ‘Over twee weken kom ik hier terug, met een advies.’

‘Waarom moet dat twee weken duren?’

‘Nou eh... omdat ik ook wat onderzoek moet doen, begrijp je? Ik wil het met mijn professoren bespreken en wat dingen controleren. Kun je me Donny’s medische gegevens opsturen?’

‘Natuurlijk. Maar ik hoop wel dat je er vaart achter zet.’

‘Ik zal mijn best doen, Dot.’

‘Denk je dat we een kans hebben?’

Hoewel ik nog maar student ben, heb ik al aardig geleerd hoe ik me op de vlakte moet houden. ‘Dat kan ik nu nog niet zeggen. Het lijkt veelbelovend. Ik zal me er uitvoerig in moeten verdiepen, maar ik heb goede hoop.’

‘Wat betekent dat, verdomme?’

‘Volgens mij hebben jullie een goede claim, maar ik moet eerst het hele dossier doornemen voordat ik een definitieve uitspraak kan doen.’

‘Wat ben je eigenlijk voor een advocaat?’

‘Ik studeer nog.’

Daar moet ze even over nadenken. Ze klemt haar lippen stevig om het witte filter en kijkt me strak aan. Buddy bromt weer wat. Gelukkig duikt Smoot op om te vragen hoe het gaat.

Dot staart eerst naar zijn strikje en dan naar zijn woeste haar.

‘Goed,’ zeg ik. ‘We zijn bijna klaar.’

‘Mooi zo,’ zegt hij, alsof de tijd om is en de volgende cliënten staan te wachten. Hij trekt zich weer terug.

‘Dan zie ik jullie over twee weken,’ zeg ik hartelijk, met een valse glimlach. Dot drukt haar sigaret uit in een asbak en buigt zich weer naar me toe. Opeens begint haar lip te trillen en worden haar ogen vochtig. Ze legt zachtjes haar hand op mijn pols en kijkt me hulpeloos aan. ‘Maak alsjeblieft voort, Rudy. Mijn jongen gaat dood.’

We staren elkaar een hele tijd aan. Ten slotte knik ik tegen haar en mompel wat. Die arme mensen hebben zojuist het leven van hun zoon aan me toevertrouwd – aan mij, een derdejaarsstudent rechten aan Memphis State University. Ze denken echt dat ik met een paar telefoontjes en een paar dreigbrieven al hun verzekeringsproblemen kan oplossen. Dat ik Great Eastern op de knieën kan dwingen, zodat ze de behandeling voor Donny Ray zullen betalen. Zomaar. Binnen een paar dagen.

Ze staan op en nemen onhandig afscheid. Ik weet bijna zeker dat er ergens in de polisvoorwaarden wel een uitzonderingsbepaling zal staan, nauwelijks leesbaar en volkomen onbegrijpelijk, maar geformuleerd door ervaren juristen die al tientallen jaren voor een vet salaris de kleine lettertjes van verzekeringspolissen schrijven.

Dot zigzagt tussen de klapstoeltjes en de fanatieke kaartspelers door, met Buddy in haar kielzog. Ze blijft staan bij de koffiepot, waar ze een papieren bekertje met décafé inschenkt en nog een sigaret opsteekt. Dicht bij elkaar blijven ze achter in het zaaltje staan, drinkend van hun koffie, terwijl ze me van twintig meter afstand in de gaten houden. Ik lees de polis door – dertig dichtbedrukte bladzijden – en maak een paar aantekeningen. Ik probeer hen te negeren. De meeste mensen zijn al vertrokken. Ik ben het zat om voor advocaat te spelen. Dit waren wel genoeg klanten voor één dag. Mijn gebrek aan wetskennis is schokkend en ik huiver bij de gedachte dat ik over een paar maanden zelf in de rechtszaal zal staan om voor jury’s en rechters de degens te kruisen met andere advocaten. Ik ben er nog niet aan toe om als jurist op de samenleving te worden losgelaten.

Die rechtenstudie is niets anders dan verspilde stress. We zijn urenlang bezig met het spitten naar informatie die we nooit nodig zullen hebben. We worden bedolven onder colleges die we meteen weer vergeten. We bestuderen precedenter en wetten die morgen weer veranderd zullen worden. Als ik de afgelopen drie jaar praktijkervaring had opgedaan bij een goede advocaat was ik nu voldoende voorbereid. In plaats daarvan ben ik een zenuwachtige derdejaarsstudent die terugschrikt voor de eenvoudigste juridische problemen en doodsbang is voor zijn naderende rechtbankexamen. Ik zie enige beweging. Als ik opkijk, schuifelt er een oud baasje met een groot gehoorapparaat mijn richting uit.